

ЕВОЛЮЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО БАНКРУТСТВО В УКРАЇНІ

©2021 БЕЛІКОВА Т. В., ВОРОБІЙОВА А. А.

УДК 338.22.021.4
JEL: G18; G33; K35

Белікова Т. В., Воробійова А. А. Еволюція законодавства про банкрутство в Україні

Мета статті полягає у визначенні основних змін у законодавстві з питань банкрутства в Україні, а також етапів еволюції інституту банкрутства. Розглянуто динаміку банкрутств підприємств та систематизовано етапи еволюції інституту банкрутства в Україні. Незважаючи на те, що незначна кількість реальних банкрутств, ця проблема в умовах застосування карантинних заходів є дуже суттєвою та вимагає достатньої уваги до неї, оскільки масові банкрутства мають надмірний вплив на економіку країни. У результаті дослідження визначено основні зміни в законодавстві України з процедур банкрутства. Це критерії щодо відкриття справи про банкрутство боржника; підхід до встановлення та виплати грошової винагороди арбітражного керуючого; строк проведення санації; строк для подання заяви кредитором про повернення боргу після публікації про порушення справи про банкрутство; норма щодо обмеження участі зацікавлених осіб у голосуванні на зборах кредиторів при схваленні плану санації; строк для подання заяви кредитором про повернення боргу після публікації про порушення справи про банкрутство, а також можливість банкрутства фізичної особи – не суб'єкта підприємницької діяльності. У новому Кодексі України з процедур банкрутства введено в дію сукупність нововведень, покликаних покращити регулювання державою процес оздоровлення потенційно спроможних підприємств через їх санацію або реорганізацію, а також спростити процедуру ліквідації для тих підприємств, можливості яких уже вичерпано, а налагодження діяльності неможливе. Позитивними наслідками введення Кодексу повинні стати скорочення строків застосування процедур розпорядження майном і санаційних заходів з одночасним зростанням ефективності проведення цих заходів.

Ключові слова: банкрутство, інститут банкрутства, господарський суд, банкрутство фізичної особи.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-54-59>

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Белікова Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та кредиту, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61002, Україна)

E-mail: belikova2405@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3358-4359>

Воробійова Анастасія Андріївна – студентка, Харківський національний університет будівництва та архітектури (вул. Сумська, 40, Харків, 61002, Україна)

E-mail: olga22060707@gmail.com

UDC 338.22.021.4
JEL: G18; G33; K35

Belikova T. V., Vorobiova A. A. Evolution of the Bankruptcy Legislation in Ukraine

The article is aimed at defining the main changes in the bankruptcy legislation in Ukraine, as well as the stages of evolution of the bankruptcy institute. The dynamics of bankruptcies of enterprises is considered, stages of evolution of the bankruptcy institute in Ukraine are systematized. Despite the small number of real bankruptcies so far, this problem in the context of quarantine measures is very significant and requires sufficient attention, since mass bankruptcies have an immoderate impact on the country's economy. As a result of the study, the main changes in the legislation of Ukraine on bankruptcy procedures are determined. These are the criteria for opening a debtor's bankruptcy procedure; approach to establishing and paying monetary remuneration of the insolvency receiver; term of sanitation; deadline for filing an application by the creditor for debt repayment after publication about opening a bankruptcy procedure; norm on limiting the participation of interested parties in voting at a meeting of creditors when approving a sanitation plan; term for filing an application by the creditor for the repayment of debt after publication about opening a bankruptcy procedure, as well as the possibility of bankruptcy of an individual – not a business entity. The new Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures has enacted a set of innovations designed to improve the State regulation of the process of rehabilitation of potentially capable enterprises through their sanitation or reorganization, as well as to simplify the liquidation procedure for those enterprises whose opportunities have already been exhausted, and establishing their activities is impossible. The positive consequences of the introduction of the Code should be a reduction in the terms of application of property management procedures and sanitation measures while increasing the efficiency of these measures.

Keywords: bankruptcy, bankruptcy institute, economic court, bankruptcy of an individual.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Belikova Tetiana V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Credit, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (40 Sumska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: belikova2405@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3358-4359>

Vorobiova Anastasia A. – Student, Kharkiv National University of Construction Engineering and Architecture (40 Sumska Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: olga22060707@gmail.com

Сьогодні економіка України, як і більшості країн світу, знаходиться в скрутному стані. Через пандемію велика кількість підприємств погіршила своє фінансове становище, деякі з підприємств перебувають у фінансовій кризі. Така сфера

діяльності, як надання послуг (розваги, мистецтво та спорт, діяльність турагентств, різноманітні послуги з освіти та інші), зіткнулася зі значними труднощами, пов'язаними з дотриманням карантинних заходів. Крім того, важливі зміни відбулися в законодавстві

країни у зв'язку з введенням нового Кодексу України з процедур банкрутства, що було введено в дію восени 2019 р.

Питання про процес банкрутства, його еволюцію, розвиток і методи запобігання розглядалися у працях вітчизняних науковців та практиків, зокрема Кизима М. О., Клебанової Т. С., Лігоненко Л. О., Прушківського В. Г., Шапурова О. О., Поповича П. Я., Коробова М. Я. та інших. Але в процесі розвитку країни, її економіки та політики виникає необхідність еволюції її законодавства, що, своєю чергою, вимагає постійних новітніх досліджень цієї сфери.

Мета статті полягає у визначенні основних змін у законодавстві з питань банкрутства в Україні, а також етапів еволюції інституту банкрутства.

Незважаючи на несприятливі наслідки пандемії, згідно з даними Державної служби статистики України, зниження обсягу реалізованих послуг спостерігається у II та III кварталах 2020 р. відносно відповідного кварталу попереднього року, тоді як у IV кварталі 2020 р. – зростання величини наданих послуг на 4% [1]. Також на 1 січня 2020 р. зменшується кількість банкрутств відносно попереднього, 2019 р., що представлено на *рис. 1* [2; 3].

Як видно з *рис. 1*, кількість підприємств-банкрутів за останні чотири роки зменшується, що є позитивним фактором. Кількість активних підприємств при цьому неухильно зростає в той самий період. Позитивною тенденцією, крім того, є зниження частки підприємств-банкрутів у загальній кількості підприємств. Так, у 2016 р. цей показник дорівнював 0,25%, у 2017 р. – 0,20%, у 2018 р. – 0,12%, у 2019 р. – лише 0,10% [4].

В Україні спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості порушених справ про банкрутство. Щоправда, лише невелика кількість підприємств, на які подано позови, оголошуються банкрутами.

Попри поки що незначну кількість реальних банкрутств, ця проблема в умовах застосування карантинних заходів є дуже суттєвою та вимагає достатньої уваги до неї, оскільки масові банкрутства мають надмірний вплив на економіку країни. Негативні суспільно-економічні наслідки банкрутства підприємств, що виступають у публічно-приватному партнерстві на стороні приватного партнера, досліджено в роботі [5, с. 98–99; 136–138].

Також цікавим видається зростання чистого прибутку останні п'ять років, починаючи з 2015 р. Станом на 1 січня 2015 р. загальний збиток українських підприємств дорівнював 590,067 млн грн, на початок 2017 р. українські підприємства вийшли на беззбитковий рівень і отримали 29,705 млн грн, на початок 2020 р. цей показник зріс до 523,779 млн грн, що є найбільшою величиною за останні сім років. Динаміка зміни чистого прибутку (збитку) в період з 2014 по 2020 рр. наведено на *рис. 2*.

Інститути банкрутства в Україні стали формуватися в 1991–1994 рр. Еволюцію інститутів банкрутства та законодавства з питань банкрутства в Україні можна представити як ряд етапів на основі роботи [6], яку доповнено нами (*табл. 1*).

Міністерство юстиції України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України. Мінюст України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики, політики з питань банкрутства [7].

Банкрутство підприємств – це нормальне явище для будь-якої країни світу. Але в цій ситуації ключовим елементом здорової життєдіяльності країни є розвинена й ефективно працююча система законодавства, яка формує такі умови для створення суб'єктів господарювання, їх розвитку, а також санації, реструк-

Рис. 1. Кількість збанкрутих підприємств

Джерело: авторська розробка.

Рис. 2. Чистий прибуток (збиток) українських підприємств

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 1

Етапи еволюції інституту банкрутства в Україні

Період	Опис етапу	Характеристика етапу та причини переходу до наступного етапу
до 1991–1992 рр.	Підготовка до формування та розвитку інституту банкрутства в Україні	Перехід України до ринкової економіки обумовив появу кредитних відносин, що привело до можливості виникнення інституту банкрутства. Це стало причиною прийняття Закону України «Про банкрутство» (1992 р.)
1993–1995 рр.	Зародження інститутів банкрутства, початок дії Закону України «Про банкрутство»	Відсутність контролю за діяльністю підприємств-банкрутів обумовила необхідність створення державного органу влади, який би здійснював регулювання інституту банкрутства (створено у 1995–1996 рр.)
1996–2000 рр.	Створення центрального органу влади, що регулює процедуру банкрутства	Недостатня ефективність державного впливу на процеси банкрутства призвела до необхідності передачі регулюючих функцій Міністерству економіки
2001–2005 рр.	Передача повноважень щодо регулювання діяльності інституту банкрутства від Агентства з питань банкрутства до Міністерства економіки	Розширення функціональних можливостей держави в регулюванні інституту банкрутства обумовило потребу у створенні в структурі Міністерства економіки спеціального органу, який би регулював цю сферу
2006–2010 рр.	Створення Державного департаменту з питань банкрутства	Ініціювання законодавчих змін у сфері банкрутства.
2010–2011 рр.	Ліквідація Державного департаменту з питань банкрутства, передача функцій у сфері банкрутства Міністерству юстиції України	Ліквідація Державного департаменту з питань банкрутства внаслідок оптимізації системи центральних органів виконавчої влади.
з 2011 р. по теперішній час	Міністерство юстиції визначено головним органом у системі органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики з питань банкрутства [7]	Протиріччя та деякі недоліки Закону «Про банкрутство» призвели до прийняття нового Кодексу України з процедур банкрутства у 2018 р.

Джерело: побудовано на основі [6; 7].

туризації та при неможливості відновлення – ліквідації, за яких економіка країни не тільки надмірно не страждає, а й відбувається її розвиток та зміцнення.

Зокрема, в європейських країнах з кожних 100 підприємств, які було створено, стають банкрутами

близько 70–80%. При цьому економіка цих країн залишається високорозвиненою та надмірно не страждає від цих банкрутств. Це доводить, що ліквідація юридичних осіб у зв'язку з їх фінансовою неспроможністю взагалі є типовим явищем. Крім того, це, без-

умовно, свідчить про дієвий механізм оздоровлення, санації та ліквідації підприємств, що регулюється законодавством про банкрутство в окремих країнах.

Кодекс про банкрутство має виконувати декілька основних функцій. *По-перше*, законодавство повинне надавати можливість і створювати передумови для оздоровлення тих організацій, які мають стратегію розвитку, а також резерви для подальшої їх діяльності, але тимчасово опинилися в стані неспроможності. *По-друге*, Кодекс з процедур банкрутства повинен запобігати нераціональному використанню фінансових і майнових ресурсів підприємства. Основна ж функція законодавства про банкрутство – це збереження майна кредиторів і задоволення їх вимог. Тому важливу роль у стабільному розвитку підприємств відіграє, безумовно, якість законодавства.

Реформування законодавства України про банкрутство є необхідним і своєчасним кроком для вдосконалення процедур санації, реструктуризації та ліквідації підприємств-боржників. У жовтні 2019 р. було введено в дію Кодекс України з процедур банкрутства, в якому було окреслено ряд нововведень. Раніше процедура банкрутства регулювалася Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом».

Основні зміни в законодавстві стосуються таких пунктів. По-перше, це критерії щодо відкриття справи про банкрутство боржника. Згідно із Законом справа про банкрутство порушувалася господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становили не менше трьохсот мінімальних розмірів заробітної плати, а також не були задоволені боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку. У Кодексі підставою для відкриття справи про банкрутство є загроза його неплатоспроможності. Обмеження щодо суми боргу та строку його прострочення було знято. З одного боку, це полегшує повернення грошових коштів кредиторам (у них немає нині необхідності чекати зростання суми боргу до 300 мінімальних заробітних плат), з іншого – створює передумови необґрунтованого порушення справ про банкрутство з метою їх рейдерського захоплення [8].

По-друге, змінено підхід до встановлення та виплати грошової винагороди арбітражного керуючого, збільшено розмір мінімальної грошової винагороди.

Ще одне нововведення – це термін проведення санаційних заходів. Згідно із Законом України «Про банкрутство» строк санації до відкриття справи про банкрутство боржника складав 12 місяців з можливістю скоротити його до 6 місяців або подовжити на 6 місяців. Це стосувалося підприємств усіх форм власності, організаційних форм ведення бізнесу, величини суб'єктів господарювання. Інші строки процедури санації діяли лише для сільськогосподарських підприємств, фермерського господарства, містоутво-

рюючих підприємств, суб'єктів підприємницької діяльності, що мають суспільну цінність або особливий статус, а також страховиків. Згідно з Кодексом України з процедур банкрутства ця норма спрощена. Процедура проведення санації нині не обмежена строком. Нинішні норми демонструють більшу гнучкість і повинні сприяти введенню більш дієвого механізму виведення підприємств зі стану фінансової кризи та запобігати тим банкрутствам, яких можна уникнути.

Інша зміна стосується строку подання заяв про повернення заборгованості після публікації оголошення на офіційному вебсайті про порушення справи про банкрутство, тобто після початку основного конкурсу. В Законі для пред'явлення грошових вимог конкурсними кредиторами надавалося лише 30 днів з дня публікації. У Кодексі цей строк не встановлений [8].

Революційною є норма щодо обмеження участі заінтересованих осіб у голосуванні на зборах кредиторів при схваленні плану санації. Вимоги кредиторів, які є заінтересованими особами стосовно боржника, не враховуються для цілей голосування при схваленні плану санації. При цьому в Кодексі дещо змінено поняття заінтересованих осіб стосовно боржника. Такими є:

- ✦ юридична особа, створена за участю боржника;
- ✦ юридична особа, що здійснює контроль над боржником;
- ✦ юридична або фізична особа, контроль над якою здійснює боржник;
- ✦ юридична особа, з якою боржник перебуває під контролем третьої особи;
- ✦ власники (учасники, акціонери) боржника;
- ✦ керівник боржника;
- ✦ особи, які входять до складу органів управління боржника;
- ✦ головний бухгалтер (бухгалтер) боржника, у тому числі звільнені з роботи за три роки до відкриття провадження у справі про банкрутство;
- ✦ особи, які перебувають у родинних стосунках із зазначеними особами та фізичною особою – боржником, а саме: подружжя та їхні діти, батьки, брати, сестри, онуки, а також інші особи, щодо яких наявні обґрунтовані підстави вважати їх заінтересованими. Тобто фактично невичерпний перелік осіб [9].

Норма Кодексу також змінено строк для подання заяви кредитором про повернення боргу після публікації про порушення справи про банкрутство. Раніше конкурсні кредитори були зобов'язані подати до господарського суду письмові заяви з вимогами повернення боргу протягом 30 днів від дня оприлюднення оголошення. На сьогоднішній день в Кодексі взагалі не встановлений кінцевий строк для подачі такої заяви.

Основним нововведенням у процедурі банкрутства є можливість банкрутства фізичної особи – не суб'єкта підприємницької діяльності. Прийнятий Верховною Радою Кодекс вперше за всю історію незалежності України дає можливість стати незалежним від боргів громадянам – фізичним особам шляхом реструктуризації їх боргів, а в разі неможливості в майбутньому погасити борги – їх списання. У сучасній Україні процедура банкрутства фізичної особи, яка має споживчі кредити, до прийняття Верховною Радою Кодексу була відсутня. Світовий банк провів аналіз національних правових режимів 59 країн світу щодо наявності спеціальних норм, присвячених банкрутству фізичних осіб, 25 з яких – країни з високим рівнем доходу, а 34 – із середнім і низьким. Основною метою дослідження було зібрати інформацію про наявність законодавства про банкрутство осіб, які взяли споживчі кредити. Дані, отримані в результаті проведеного аналізу, показали, що нормативно-правова база споживчої неплатоспроможності відсутня в більшості країн з низьким і середнім рівнем доходу [10].

Крім того, згідно з Кодексом, справа про банкрутство боржника – фізичної особи або фізичної особи – підприємця нині може бути порушена тільки після подання в господарський суд заяви від самого боржника. Кредитори в теперішній час не мають можливості ініціювати відкриття справи про банкрутство такого боржника.

ВИСНОВКИ

Банкрутство є невід'ємною складовою будь-якої економіки країни. Чим більш економічно розвинена країна, тим менш відчутний вплив на її економіку відчувається з боку внутрішніх та зовнішніх чинників, таких як світові кризи, зміни в політиці держави та, як наслідок, банкрутств підприємств. Здорова економіка легко переживає ліквідацію частини суб'єктів господарювання завдяки ефективно працюючому законодавству. В новому Кодексі України з процедур банкрутства введено в дію сукупність нововведень, покликаних покращити регулювання державою процес оздоровлення потенційно спроможних підприємств через їх санацію або реорганізацію, а також спростити процедуру ліквідації для тих підприємств, можливості яких уже вичерпано та налагодження діяльності неможливе. Позитивними наслідками введення Кодексу повинно стати скорочення строків застосування процедур розпорядження майном і санаційних заходів з одночасним зростанням ефективності проведення цих заходів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Обсяг реалізованих послуг у IV кварталі 2020 року. URL: <http://ukrstat.gov.ua/express/expr2021/02/20.pdf>

2. Москвін Б. Банкрутство як механізм антикризового управління підприємством. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 2. С. 58–68.
DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020\(130\)05](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(130)05)
3. Global Bankruptcy Report. Dun & Bradstreet World wide Network. URL: <https://www.bisnode.se/globalassets/global-bankruptcy-report-2019.pdf>
4. Кількість активних підприємств за регіонами України та видами економічної діяльності. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/kap/kap_u/kap_u19.htm
5. Солодовнік О. О. Фінансово-економічна безпека публічно-приватного партнерства: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Лідер, 2018. 410 с.
6. Ушеренко Н. В., Друзин Р. В. Еволюція інститута банкрутства в Україні. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. № 4 С. 13–18.
7. Міністерство юстиції України: бачення місія, цінності. URL: <https://minjust.gov.ua/pages/mission>
8. Белікова Т. В. Реформування системи банкрутства підприємств в Україні // Проблеми розвитку ринку фінансових послуг: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Харків, 19 листопада 2020 р.). Харків, 2020. Ч. 3. С. 5–8.
9. Грабован Л. Правовий статус кредиторів у Кодексі України з процедур банкрутства // Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства : зб. наук. статей / за заг. ред. С. В. Жукова. Київ : Алерта, 2019. С. 34–45.
10. Лукашук М. Правове регулювання банкрутства фізичних осіб на підставі Кодексу України з процедур банкрутства // Застосування норм Кодексу України з процедур банкрутства : зб. наук. статей / за заг. ред. С. В. Жукова. Київ : Алерта, 2019. С. 172–181.

REFERENCES

- Belikova, T. V. "Reformuvannia systemy bankrutstva pidpriemstv v Ukraini" [Reforming the System of Bankruptcy of Enterprises in Ukraine]. *Problemy rozvytku rynku finansovykh posluh*, part 3. Kharkiv, 2020. 5-8.
- Global Bankruptcy Report. Dun & Bradstreet World wide Network. <https://www.bisnode.se/globalassets/global-bankruptcy-report-2019.pdf>
- Hrabovan, L. "Pravovyi status kredytoriv u Kodeksi Ukrainy z protsedur bankrutstva" [Legal Status of Creditors in the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine]. In *Zastosuvannia norm Kodeksu Ukrainy z protsedur bankrutstva*, 34-45. Kyiv: Alerta, 2019.
- "Kilkist aktyvnykh pidpriemstv za rehionamy Ukrainy ta vydamy ekonomichnoi diialnosti" [Number of Active Enterprises by Regions of Ukraine and Types of Economic Activity]. https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/kap/kap_u/kap_u19.htm
- Lukashuk, M. "Pravove rehuliuвання bankrutstva fizychnykh osib na pidstavi Kodeksu Ukrainy z protsedur bankrutstva" [Legal Regulation of Bankruptcy of Individuals on the Basis of the Bankruptcy Procedure Code of Ukraine]. In *Zastosuvannia norm Kodeksu Ukrainy z protsedur bankrutstva*, 172-181. Kyiv: Alerta, 2019.
- "Ministerstvo yustytzii Ukrainy: bachennia, misiia, tsinnosti" [Ministry of Justice of Ukraine: Vision, Mission, Values]. <https://minjust.gov.ua/pages/mission>

Moskvin, B. "Bankrutstvo yak mekhanizm antykryzovoho upravlinnia pidprijemstvom" [Bankruptcy as an Enterprise Anti-Crisis Management Mechanism]. *Visnyk KNTEU*, no. 2 (2020): 58-68.
DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020\(130\)05](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(130)05)
"Obsiah realizovanykh posluh u IV kvartali 2020 roku" [Volume of Sold Services in the IV Quarter of 2020]. <http://ukrstat.gov.ua/express/expr2021/02/20.pdf>

Solodovnik, O. O. *Finansovo-ekonomichna bezpeka publichno-privatnoho partnerstva: teoriia, metodolohiia, praktyka* [Financial and Economic Security of Public-private Partnership: Theory, Methodology, Practice]. Kharkiv: Lider, 2018.
Usherenko, N. V., and Druzin, R. V. "Evolyutsiya instituta bankrotstva v Ukraini" [The Evolution of the Institution of Bankruptcy in Ukraine]. *Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii*, no. 4 (2013): 13-18.

УДК 378.1
JEL: B59; I20; I29

ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПИТАНЬ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ

©2021 КОЗИРЄВА О. В., ШУТЬ О. Ю., СВІТЛИЧНА К. С.

УДК 378.1
JEL: B59; I20; I29

Козирєва О. В., Шуть О. Ю., Світлична К. С. Дослідження актуальних питань компетентісного підходу у фармацевтичній освіті

Метою статті є дослідження появи компетентісного підходу у вищій фармацевтичній освіті у зв'язку з необхідністю наближення програмних вимог до майбутнього фахівця, запитів суспільства та потреб особистості практичної професійної діяльності. Узагальнено проблеми, притаманні розвитку професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі в Україні. Зокрема, зростання потреби в розбудові системи фармацевтичної освіти та недостатня увага до цієї сфери на державному та місцевих рівнях; недосконалість нормативно-правової бази щодо професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі; відсутність урахування зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі. Досліджено етимологію та тлумачення поняття «компетентність». Визначено відсутність єдиного підходу до розуміння поняття «компетентісний підхід в освіті», досліджено різні авторські підходи до його змісту. Визначено причини актуальності розбудови вищої освіти на засадах компетенцієорієнтованості. Досліджено проблемні питання компетентісного підходу в процесі розробки стандартів вищої освіти, оскільки фармацевтична освіта не може бути відокремлена від стратегічних завдань реформування змісту освітняського процесу в Україні. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямку є обґрунтування методичних засад та організаційних механізмів щодо формування компетентісних стандартів як провідного вектора в модернізації вищої фармацевтичної освіти.

Ключові слова: компетентність, фармацевтична освіта, компетентісний підхід, стандарти освіти.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-59-65>

Бібл.: 26.

Козирєва Олена Вадимівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: yakakos74@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2014-4584>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/1964220/kozyrieva-olena/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218268779>

Шуть Оксана Юріївна – кандидат фармацевтичних наук, викладач кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: ksu.okey@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1194-7078>

Світлична Карина Станіславівна – кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Національний фармацевтичний університет (вул. Пушкінська, 53, Харків, 61002, Україна)

E-mail: karinasv77@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0766-7513>

UDC 378.1
JEL: B59; I20; I29

Kozyrieva O. V., Shut O. Y., Svitlychna K. S. Researching the Topical Issues of Competence Approach in Pharmaceutical Education

The article is aimed at examining the emergence of a competence approach in higher pharmaceutical education due to the need to bring program requirements closer to the future specialist, society's requests and the necessities of personal practical professional activity. The problems inherent in the development of professional training of specialists in the pharmaceutical industry in Ukraine are generalized. In particular, the growing need for the development of the pharmaceutical education system and insufficient attention to this sphere at both the State and local levels; imperfection of the regulatory framework for the professional training of specialists in the pharmaceutical industry; lack of foreign experience in professional training of specialists in the pharmaceutical industry. Etiology and interpretation of the concept of «competence» are studied. The lack of a unanimous approach to understanding the concept of «competence approach in education» is defined, various authors' approaches to its content are explored. The reasons for the relevance of higher education development on the basis of competence orientation are determined. The problematic issues of the competence approach in the process of developing the higher education standards are researched, since pharmaceutical education cannot be separated from the strategic tasks of reforming the content of the educational process in Ukraine. Prospects for further research in this direction are the substantiation of methodological principles and organizational mechanisms for the formation of competence standards as a leading vector in the modernization of higher pharmaceutical education.